

Јавно комунално предузеће
„Бањско зеленило и чистоћа“
ВРЊАЧКА БАЊА
Број: 3741/1/2025
Датум: 28.11.2025.

На основу члана 52. Статута Јавног комуналног предузећа „Бањско зеленило и чистоћа“ из Врњачке Бање, на седници Надзорног одбора, одржаној дана 28.11.2025. године, Надзорни одбор ЈКП "Бањско зеленило и чистоћа" донео је:

О Д Л У К У

1. Усваја се Годишњи програм заштите и развоја споменика природе "Храст Лужњак-Вранеша" за 2026. годину.
2. Годишњи програм заштите и развоја споменика природе "Храст Лужњак-Вранеша" за 2026. годину је саставни део ове Одлуке.
3. О правилној реализацији ове Одлуке стараће се надлежне службе предузећа.

 Председник Надзорног одбора,
Дарко Жерађанин
Дарко Жерађанин

Достављено:

- Оснивачу;
- Председнику НО ЈКП "Бањско зеленило и чистоћа";
- Члановима НО;
- Руководиоцу Сектора зеленила;
- Правној служби ;
- архиви.

ЈКП "Бањско зеленило и чистоћа"

Врњачка Бања

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА СПОМЕНИКА
ПРИРОДЕ

"ХРАСТ ЛУЖЊАК - ВРАНЕШИ"

ЗА 2026. ГОДИНУ

У Врњачкој Бањи, 2026. год.

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ И РАЗВОЈА СПОМЕНИКА
ПРИРОДЕ
"ХРАСТ ЛУЖЊАК-ВРАНЕШИ"
ЗА 2026. ГОДИНУ**

Споменик природе "Храст лужњак-Вранеша" налази се у алувијалној равници Западне Мораве, између њива атара села Вранеша у Вранешком пољу. Удаљено је око 500 м. од десне обале Западне Мораве и 1,5 км. пољским путем од раскрснице за село Вранеша тј. од асфалтног магистралног пута Краљево-Трстеник-Крушевац.

Представља јединствено очувани примерак некадашњих шума храста лужњака у заједници са јасеном (*Querceto-Fraxinetum serbicum* Rud.). Овај репрезентативни примерак своје врсте, стар је око 300 година и пејзажно доминира простором. Крошња овог стабла је широка и ниско спуштена, са основним гранама, које се правилно рачвају.

Дендрометријске карактеристике овог храста лужњака су:

Висина стабла	27,00 м.
Висина дебла до прве гране	1,50 м.
Обим дебла на 1,30 м.	7,20 м.
Пречник дебла на 1,30 м.	2,30 м.
Пречник круне стабла	35,00 м.
Старост стабла	око 300. година

Положај споменика природе одређен је централним географским координатама: По Гаус-Кригеру (x-4838958,0 и y-748885556,0). Надморска висина око 200м. Споменик природе по административно-територијалној подели налази се у општини Врњачка Бања, КО Вранеша, на граници КП 704 у власништву Чкребе Владимира из Вранеша и КП 708, КО Вранеша у власништву Бачевац Живорада из Вукушице. Површина Споменика природе је 9,62 ара.

Ово стабло храста лужњака у селу Вранеши представља Запис - култно место, око кога се сваке године окупљају за Свете Тројице мештани, на дебло поново уклесују крст и око целог дебла ките венчиће цвећа.

Quercus robur L. (храст лужњак), у Вранешком пољу (предложен је за заштиту први пут 1972. године, али предлог није усвојен на седници СО Врњачка Бања. Године 1979 Завод за заштиту споменика природе Србије је направио писмени налаз о стању овог Споменика природе и спремио је предлог за заштиту. Нови предлог за заштиту урађен је новембра 1995 године, а заштита овог природног добра усвојена је од СО Врњачка Бања 16. 06. 1997. године, као споменик природе "Храст лужњак - Вранеши".

Наведено природно добро сврстано је као споменик природе - ботаничког карактера у III категорију као ЗНАЧАЈНО ПРИРОДНО ДОБРО, због своје аутохтоности, репрезентативности, пејзажне атрактивности, старости, димензија и очуваности добра.

Овај споменик природе поверен је на чување и одржавање ЈКП "Бањско зеленило и чистоћа" У наредном периоду предвиђа се хортикултурно уређење простора око овог споменика природе, као и уређење прилазног пута.

2. ОПШТЕ СТАЊЕ СПОМЕНИКА ПРИОРЕ

"ХРАСТ ЛУЖЊАК - ВРАНЕШИ"

Здравствено стање споменика природе "Храст лужњак - Вранеши" редовно се прати, а простор око стабла се одржава: коси, грабуља и сакупља отпад. Досад је рађено на уклањању сувих и поломљених грана и заштити пререза, простор је очишћен од корова.

Садашње стање заштићеног стабла споменика природе "Храст лужњак- Вранеши":

Ово стабло је витално са великом отвореном трулежи на деблу, има сувих и поломљених грана. Видљиви су убушни отвори од храстове стрижибубе и храстовог подкорњака на пресецима сувих грана, које су скинуте.

3. ОПШТИ ЦИЉЕВИ, УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА

У циљу да се споменик природе што дуже очува и заштити од даљег пропадања неопходно је да се редовно примењују мере неге и заштите, јер је репрезент генетског потенцијала некада широко распрострањене шуме храста лужњака у заједници са јасеном (*Quercetum-Fraxinetum serbicum* Rud.), која се некад простирала у долини Мораве на подручју Србије. Споменик природе "Храст лужњак-Вранеши" је са својом пејзажном атрактивношћу, старошћу, димензијама и аутохтоношћу репрезент своје врсте и привлачи пажњу посетиоца и пролазника, а у исто време је и носиоц културно традиционалне вредности као запис.

За дати споменик природе условљен је III степен заштите, и на основу тога су прописане следеће мере и услови заштите, којима се забрањује:

- Заштићено стабло посећи, ломити и сећи гране, кидати лишће и плодове или предузимати било које друге радње, које би измениле изглед или довеле у питање његов биолошки опстанак,
- Напасање стоке и ложење ватре,
- Садња било каквог другог декоративног зеленила,
- Промена намене заштићене површине,
- Постављање табли и других обавештења на заштићеном стаблу,
- Депоноване смећа и других отпада, као и раскопавање и депоноване земље,

Дозвољавају се биолошко-техничке мере заштите под надзором Завода за заштиту природе Србије, као и кошење траве и отварања пролаза до заштићеног стабла.

У току 2019. године према условима Завода за заштиту природе Србије бр. 02-413/3 од 08.08.2002.године за овај Споменик природе и програму уређења и заштите овог споменика природе, поред редовног одржавања, предвиђене су и следеће мере заштите и уређења "Храста лужњака - Вранеши":

- Редовно праћење здравственог стања стабла и одржавање заштићене површине како не би дошло до закоровљавања,
- На заштићеној површини, с обзиром да се ради о запису, оставити суве и труле гране "in situ",

- Пратити урод семена у циљу очувања генофонда,
- Организовати излазак учесника сликарске колоније Врњачке Бање на локалитет како би се овековечио изглед овог монументалног храста-записа.

Техничка заштита

Од техничких мера на овом споменику природе у току 2025. године, поред редовних мера неге, које су предвиђене овим програмом, потребно је редовно праћење здравственог стања стабла, како би се ако је потребно уз стручну помоћ Завода за заштиту природе реаговало, пошто је оштећено од напада инсеката тј на стаблу се примећује оштећење дебла, суве и поломљене гране, као и дефолијација листа и пепелница, затим појава жбунова имеле, тј ослабљена је виталност стабала.

Одржавање и чување

А. Мере одржавања

Зелена површина од 9,62 ара потребно је редовно одржавати тј редовно косити и одстрањивати избојке и коров.

Б. Одржавање чистоће

Пошто је храст лужњак у Вранешком пољу запис, мештани овог насеља и власници околних њива воде рачуна о чистоћи простора око стабла. У случају да се нађе одложено смеће и други отпад на парцели КП. 704 и КП. 708 КО Вранеши на којој се налази овај споменик природе предвиђа се чишћење и одвожење смећа, а нарочито после Св. Тројице.

В. Чуварска служба

Лугар (задужен лугар Грковић Небојша) обавезан је да редовно прати стање овог споменика природе у циљу очувања, и да у случају промена или оштећења датог стабла обавести надлежне руководиоце, на основу чега би се преузеле одговарајуће мере. Такође, потребно је да и околно становништво ангажује у чувању и заштити споменика природе.

ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА

У оквиру редовног одржавања зелених површина предвиђено је и уређење Споменика природе „Храст лужњак- Вранеша“. Текући радови би се изводили током целе године и укупна вредност радова је 5.745,54 динара.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗАШТИЋЕНОГ ПРИРОДНОГ ДОБРА

СПОМЕНИК ПРИРОДЕ
HRAST LUŽNJAK (QUERCUS ROBUR L.)
III
ПОД ЗАШТИТОМ ЈЕ ДРЖАВЕ

